

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Клео Стефанова Протохристова, професор в Пловдивския университет
„Паисий Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки;
професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Френска литература

Със заповед № Р33-3810 от 25. 07. 2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Френска литература, обявен в Държавен вестник, бр. 46 от 09. 06. 2017 г. и в интернет-страница на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на Катедрата по романистика и германистика към Филологическия факултет.

За участие в обявения конкурс като единствен кандидат е подала документи гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от д-р Златороса Неделчева-Белафанте комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

1. молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
2. автобиография по европейски формат;
3. диплома за образователно-квалификационна степен ‘магистър’ - оригинал с приложение или нотариално заверено копие;
4. диплома за образователна и научна степен ‘доктор’ - оригинал или нотариално заверено копие;
5. списък на научните трудове;
6. справка за спазване на специфичните изисквания на Филологически факултет, съгласно чл.65.(3) ПРАСПУ;
7. анотации на материалите по чл.65. от ПРАСПУ, включително самооценка на приносите
8. декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
9. преписи от протоколи от КС, ФС, АС във връзка с конкурса;
10. държавен вестник с обявата на конкурса (копие);
11. удостоверение за трудов стаж;
12. документи за учебна работа;

13. документи за научноизследователска работа;
14. документи съобразно специфичните изисквания на Филологически факултет;
15. комплект документи на хартиен носител от т.1 до т. 15;
16. комплект документи от т.1, 2, 5, 6, 7, 12, 13, 14 на електронен носител.

Кандидатката е приложила общо 50 научни труда: 1 монография, издадена като книга, 4 учебници и помагала и списък на 45 статии. От тях специално по конкурса са представени монографията, 12 статии по темата на хабилитационният труд и още 6 научни публикации, които не са свързани с неговата тема. Всички статии са публикувани в научни издания, като 6 от тях са издадени в чужбина. Представени е и 1 документ (във вид на служебна бележка) за участие в конференция..

2. Кратки биографични данни за кандидатката

Д-р Златороса Неделчева-Белафанте работи в Пловдивския университет от 1996 г., където постъпва, след близо десетгодишен стаж като учител по френски език и литература във Френската езикова гимназия в Пловдив, в резултат на успешно издържан конкурс по френска литература. През периода 2005-2009 г. като докторант на самостоятелна подготовка тя написва дисертация върху наративните структури в романите на Льо Клезио, която защитава през 2010 г., за да получи научната и образователна степен „доктор“ по научна специалност „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия“ (Френска литература). От същата година д-р Златороса Неделчева е главен асистент по френски език и литература в Катедрата по романистика и германистика. В професионалната биография на кандидатката фигурират две специализации във Франция (през 1994 и 2000 г.), участия в престижни научни семинари и неколкочатни изяви като гост-лектор в университета Каен Норманди във Франция по програмите Еразъм и Еразъм+ (през 2011, 2012, 2013, 2015, 2016 и 2017 г.).

3. Обща характеристика на дейността на кандидатката

Като преподавател д-р Златороса Неделчева-Белафанте е натрупала респектиращ актив. В бакалавърските програми тя е водила и води лекции по Френска литература (Романтизъм), Френска литература (Реализъм и символизъм) и Френска литература (Модернизъм) в специалност Френска филология, курсовете по Френска литература на 19-и и на 20 век в специалност Български език и френски език, общия курс по френска литература в специалност Приложна лингвистика, Лингвистика на текста в специалностите Френска филология и Приложна лингвистика (френски език), Творческо-критически методи в

преподаването на литература в спец. Приложна лингвистика (френски език), Италианска литература (17-19в.) и Увод в литературната терминология на италиански език в спец. Български език и италиански език, както и семинарните упражнения по Френска литература (Романтизъм), Френска литература (Реализъм и символизъм) , Френска литература (Модернизъм), Френска литература 2 част (19в.) Френска литература 3 част (20в.) Общ курс по френска литература (19-20в.), Лингвистика на текста, Творческо-критически методи в преподаването на литература , Италианска литература (17-19в.), Практически френски език (Писмени упражнения, Превод), Френски език за делово общуване и Практически френски език. Води също часове за хоспитиране, както и за Текуща практика и Преддипломна педагогическа практика.

Към тази богата палитра от академични ангажименти се прибавят избираеми курсове по Анализ на литературен текст и Общество и култура - работа с автентични документи, а също и факултативната дисциплина Жанрове и тематология.

В обучението по магистърски програми д-р Неделчева участва с лекции по История на литературата на френския език и упражнения по Превод на икономически текстове, както и със занятия по Хоспитиране по френски и италиански език , Текуща педагогическа практика по френски и италиански език и Преддипломна педагогическа практика по френски и италиански език.

Учебно-педагогическата дейност на кандидатката заслужава специално акцентирана висока оценка Въпреки че на пръв поглед значителна част от курсовете, водени от кандидатката, се покриват, по-внимателният анализ на преподавателската ѝ дейност дава възможност да се открие нейната необичайна усложненост с множеството дисциплини и разнообразните им, несъвпадащи формати. Най-повърхностният извод, който може да бъде направен, е за неправомерна натовареност, чието обслужване предполага състояние в непрекъснат професионален стрес. Обстоятелството, че при подобен режим на преподаване д-р Златороса Неделчева успява да осъществява и научните си планове, е само по себе си атестат за висок професионализъм. Освен другото, преподавателската ѝ работа е обезпечена с помагала за водените от нея дисциплини – „Христоматия по френска литература на 19. и 20. Век“ (в съавторство с Т. Атанасова), „Антология на френската драма през 19. и 20 век“ (в съавторство с доц. Г. Генов) и „Антология на френската поезия през 19. и 20 век“ (в съавторство с доц. Г. Генов). Благоприятно впечатление прави и активната работа д-р Неделчева със студенти – тя е научен ръководител на пет дипломни тези и е рецензирала още пет.

На конкурса д-р Златороса Неделчева се представя със стабилна научна продукция, в която разбираемо се откроява хабилитационният ѝ труд – монография, написана на френски език, озаглавена *La voix narrative à la recherche de son identité : Nina Bouraoui et Marie Redonnet* (Повествователният глас в търсене на своята идентичност: Нина Бурауи и Мари Рьоноде) и издадена като самостоятелна книга в Университетско издателство „Паисий Хилендарски“ през настоящата година. В съответствие с точната, информативно ефективна формулировка на заглавието, изследването е организирано около два съдържателни импулса. В единия случай центростремителната енергия е насочена към двете проучвани авторки, докато вторият организиращ фактор е теоретическото проблематизиране на идентичността през призмата на повествователния почерк.

И двата аспекта на труда внушават усещане за значимост и актуалност. На първо място, двете писателки, избрани от авторката, са добре различими имена от съвременната френска литература, които обаче са практически непознати в България. Аргументът „за първи път у нас“ не притежава неоспорима валидност, когато се прилага към литературната сфера, защото количеството на чуждите писатели, непознати в България е предвидимо неизчерпаем. В случая обаче налице е специфично валоризиращото обстоятелство, че и във Франция, както и в останалите европейски страни, липсват цялостни изследвания върху творчеството на Нина Бурауи и Мари Рьоноде, което набавя допълнителни кредити за собствения труд на д-р Неделчева. По-категорично легитимира актуалността на изследването фокусът му върху проблематиката на идентичността, която не просто се радва на неизменен интерес откъм средата на миналото столетие насам, но и придобива все по-неотклонима злободневност в контекста на непосредственото ни съвремие, белязано от безпрецедентно висока степен на национални и културни смещения. Същевременно тъкмо Франция, откъдето са двете изследвани писателки, проблемът с имиграцията е с най-дълговременни натрупвания и стои остро, по особено болезнен начин.

Основният текстови корпус, с който се работи в изследването, са 7 романа на Нина Бурауи и 5 романа на Мари Рьодоне. Методологическата стратегия е тематично ориентирана и е в съответствие с приоритетните теми на писателките – процесът на личностна себеидентификация, проблематизацията на Аз-а и компенсаторното му съграждане, паметта и наследството като основен ресурс за набавяне на идентичност, интроспекцията и сетивността като възможност за личностен интергритет. За контекстуалната уместност на проучваната тематика допринася и коментираният в труда масирано навлизане на т.н. „лични разкази“ („écrits personnels“) във френската литература от 90-те години на XX век, както и съответния интензивен интерес на литературната наука и критика към тях. Всеки отделен съдържателен

компонент от изследването – литературноисторическият контекст с прецизиране на явления като Nouveau roman, постмодерен роман или т. нар. „littérature beur”, проблемите на личностната идентичност, на интеркултурната динамика и различните аспекти и механизми на перцепцията е надеждно обезпечен с адекватна теоретична база, гарантирана от внушителен свод научна книжнина, както опуси, стабилизирани като научна класика, така и съвършено нови заглавия, между авторите на които изпъкват имена като Сартр и Мерло-Понти, Бергсон и Башлар, Фройд и Жан Старобински, Рикъор и Цветан Тодоров, Нелсън Гудман, Серж Дубровски, Филип Гаспарини, Билъри и Хацфелд, Серж Грузински и Клеман Моазан.

Трудът е композиран в съответствие с ясно проявена логика. В Първа глава е реконструиран литературноисторическият контекст, идентифицирана е позицията на двете проучвани авторки в него и са уточнени основните понятия, с които ще се работи. Двете следващи глави се съсредоточават последователно върху различни аспекти от творчеството на Бурауи. В едната обект на анализ е непреодолимият драматизъм на стремежа към идентификация на повествователния глас в процеса на автофикционализиране, докато следващата се фокусира върху „повествованието–перцепция“, при което сетивното възприятие функционира като основен механизъм на представянето. В Четвърта глава се анализират романите на Ръодоне в светлината на характерното аз писателката разбиране за обреченост на усилията за себеидентификация поради унифициращото влияние на модерното общество, особено пагубно при жената, подложена на непреодолимо опредметяващ натиск по повелята на доминиращите в него консумистични нагласи.

Аналитичните процедури са съсредоточени върху съграждането на повествователната идентичност, флукуацията на идентификационни и контраидентификационни жестове в напрежението между повествуващ и представян Аз, както и върху механизмите на различните типове конструиране на фикционалния свят в повествованието – в режим на ретроспекция, симултанност или авторефлексия. Особено ценни са две изследователски находки – приоритетното внимание върху романи, изпълнени в първолично повествование със специален акцент върху момента на автофикционализиране, от една страна, и изборът на интерпретативна оптика, в която ролята на основен ориентир играе перцепцията, от друга.

Като важен съдържателен център на изследването бих открила и великолепната интуиция на авторката да проблематизира паметта като възможност за себеидентификация, което не само ѝ дава възможност да демонстрира богатата си литературна култура при контекстуализирането на съответната литературна традиция, но също така ѝ осигурява устойчива база, върху която да положи съпоставителните си наблюдения върху двете

изследвани писателки така, че да стане възможно открояването на принципните различия в индивидуалния им повествователен почерк.

Ако на фона на тези цялостно благоприятни впечатления от хабилитационния труд остават все пак някакво усещане за недостатъчност, то произлиза от един обективистичен, по-скоро чужд на собствената логика на проекта прочит, по-придирчив по отношение на концептуалната неузвзимост на изследването. От една подобна, отчуждена гледна точка, се забелязва известна небалансираност на вниманието, отделено на всяка от двете романистки. При това става въпрос не просто за количествена диспропорция, която е очевидна, а за разнородност при определяне на нивата за осъществяване на аналитичните процедури. Склонна съм да отдам причината за този резултат на, лично според мен, недокрай неоспоримия избор да се прави съпоставително изследване на тъкмо тези две писателки, които не просто не принадлежат на едно и също поколение, но са и твърде различни и по отношение на повечето си идентифициращи ги характеристики. Позволявайки си подобно съмнение, обаче, го правя с изричната уговорка, че разполагам с твърде бегла представа за творчеството на писателките и е възможно основанията за тяхното дискурсивно успоредяване да са по-дълбоки, отколкото ми показва моят собствен прочит на изследването. Отвъд този евентуален недостиг на концептуална кохерентност, хабилитационният труд убедително демонстрира солидната си научна състоятелност.

Останалите представени по конкурса публикации оформят две групи, първата от които, включваща 12 статии, е по темата на хабилитационния труд, докато останалите шест имат основно методически характер и са фокусирани върху спецификата на преподаването на френска литература като чуждоезична и ролята на преподаването на литература при обучението по чужд език, с едно единствено изключение – изследването върху Льо Клезио. Логично следствие от докторската дисертация на д-р Неделчева, то е осъществено в рамките на научна конференция, посветена на проблематиката около Нобеловата награда за литература. Впрочем, и останалите статии са публикации на доклади, които са били изнесени на научни форуми, съсредоточени върху методиката на преподаване. Резултат на дългогодишен преподавателски опит, тези изследвания демонстрират както завидна начетеност в специфичната методология на преподаването на чужда литература и теоретични изследвания, съотнесими с нейната проблематика, така и фината чувствителност на кандидатката към своеобразията на литературния текст, аналитичната ѝ похватност и убедителността на предложените интерпретации. С изключение на две статии от втората група, които са на български език, всички публикации са написани на френски.

Публикациите и от двете групи представят участия на кандидатката в национални и международни научни форуми. Това обстоятелство говори за активното ѝ участие в академичния обмен и за надеждната публичност на изследователските ѝ постижения. За същото, както и за ефективността на научните постижения на д-р Златороса Неделчева свидетелстват приложените към документацията по конкурса цитирания, две от които са в чужди източници (Испания и Румъния).

Представените от д-р Неделчева научни изследвания се отличават със забележителната си добросъвестност и прецизност и общата ми оценка е за безупречност на нейната кандидатура. Доколкото рецензентът по презумпция предлага различен поглед към постигнатото, бих си позволила да направя отделни препоръки, които не влизат в противоречие с тази обща констатация. Предвид обстоятелството, че авторките, които са основен обект на нейния научен интерес, не са превеждани на български език, вижда ми се уместно в един или друг формат изследванията ѝ да бъдат публикувани и на български. По този начин би могла да се компенсира поне частично практически неосъществената в България рецепция на тези две значими имена от съвременната литература. Макар и на пръв поглед встрани от собствено академичните занимания, известна активност по отношение рекламирането и лансирането на евентуални преводи на романите на Нина Бурауи и Мари Рьодоне у нас би придало допълнителна легитимност на достойното за уважение изследователското усърдие, демонстрирано от кандидатката.

Документацията по конкурса показва, че кандидатурата на д-р Златороса Неделчева е в съответствие с всички количествени показатели на критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“ във Филологическия факултет.

Основните приноси, които се съдържат в научната продукция на кандидатката, са в две насоки. Първата се отнася до въвеждането в българското културно пространство на две нови, значителни имена от съвременната френска литература. Не без доза неудобство, ще призная, че узнах за съществуването на Нина Бурауи и Мари Рьодоне именно от д-р Неделчева. Появата на солидно изследване върху творчеството им, организирано около значим проблемно-съдържателен фокус, е несъмнено важен влог в академичната ни книжнина. В този смисъл извършеното от д-р Златороса Неделчева може да бъде квалифицирано в съответствие с нормативно приетите формулировки като обосноваване на нова научна област. Вторият аспект от приносите на обсъждания научно-изследователски актив е научно-приложният с вече изтъкнатите по-горе постижения в сферата на методиката на преподаване на чужда

литература. И в двете насоки извършеното от кандидатката до момента отваря перспективи към бъдещо плодотворно развитие. В съответствие с вече споделеното си по-горе мнение, бих препоръчала практическото оползотворяване на квалифицираната компетентност относно творчеството на изследваните авторки и въвеждане на обучаваните студенти в по-същностен ангажимент към техните творби.

Трудовете, с които д-р Неделчева се явява на конкурса, са изключително плод на личните ѝ изследователски инициативи и усилия. Единствените публикации, които са резултат на авторско сътрудничество, са коментирания по-рано учебни пособия.

Като преподавател във Филологическия факултет на Пловдивския университет съм имала възможността за дългогодишни непосредствени впечатления от академичното присъствие на д-р Златороса Неделчева, което се откроява с възхитително, рядко срещано съчетание от научна компетентност, преподавателска отговорност, професионална етика, колегиална надеждност, човешка отзивчивост и поведенчески финес. Свидетел съм на спокойното ѝ, деликатно, ненатрапчиво развитие като преподавател и учен, останало докрай независимо от обстоятелствата, които не винаги са били благоприятни за него. Пряко участвах и в процедурата около защитата на докторската ѝ теза – и като участник във вътрешното обсъждане на труда, и като член на Специализирания научен съвет по литературознание към ВАК, където дисертацията ѝ беше защитена, а това ми осигурява допълнителна, донякъде привилегирована перспектива към действителната, похвално висока стойност на постиженията ѝ през последвалия период.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Златороса Неделчева-Белафанте отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатката в конкурса е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на образователната и научна степен ‘доктор’. В работите ѝ има оригинални научни приноси, които са получили признанието на професионалната гилдия, като определящата част от тях са публикувани в национални и международни академични издания. Теоретичните ѝ разработки имат практическа приложимост, осъществима най-вече в учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Златороса Неделчева-Белафанте е несъмнена.

Резултатите, постигнати от гл. ас. д-р Златороса Неделчева-Белафанте в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и убедено да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на гл. ас. д-р Златороса Найденова Неделчева-Белафанте на академичната длъжност 'доцент' в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Френска литература

10 ноември 2017 г.

Рецензент: проф. д-р Клео Протохристова